

Laima BUDZINAUSKIENĖ*, Alicja DACEVIČ**

Vilniaus pranciškonų ordino muzikinio gyvenimo atspindžių šaltiniai ir jų komentarai. Pajamų ir išlaidų registracijos knygos

Musical Life of the Franciscan Order in Vilnius: Sources of Reflections.

Income and Expenses Registration Books

*Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Gedimino pr. 42, LT-01110 Vilnius, Lietuva

El. paštas laima.budzinauskiene@lmta.lt

** El. paštas adacevic@gmail.com

Anotacija

Straipsnyje, remiantis išlikusiomis XVII a. antros pusės, XVIII a. antros pusės ir XIX a. pirmos pusės pajamų bei išlaidų registracijos knygomis, aptariami muzikinio gyvenimo Vilniaus pranciškonų konvente faktai. Tai pirma publikacija, skirta nuosekliai minimo laikotarpio Vilniaus pranciškonų muzikinio gyvenimo apžvalgai. Šio straipsnio tikslas – remiantis išlikusiomis finansų knygomis, įvairiais rakursais pažvelgti į XVII a. antros pusės–XIX a. pirmos pusės muzikavimą Vilniaus pranciškonų konvente ir nurodyti tikslius informacijos šaltinius. Pateikiama dar neskelbta, archyvuose šaltiniuose aptikta medžiaga apie pranciškonų muziką ir muzikus: 1) vargonininkus, jų pareigas ir aprūpinimą; 2) kapelos narius ir kapelmeisterius, grojimo vietą ir laiką, kapelos narių skaičių ir jos grojimą per mirusiųjų minėjimo pamaldas; 3) vargonų pastatymą, jų ir kitų instrumentų taisymą; 4) varpų naudojimą ir paslaugų kainoraščius; 5) Devintinių, Šv. Morkaus, Šv. Kazimiero procesijas, jų muzikinį apipavidalinimą; 6) brolių pranciškonų vigilijų ir egzekvijų giedojimą už konvento ribų; 7) liturginių giedojimo knygų įrišimą ir dainavimo pamokas novicijams. Detali šaltinių analizė patvirtina jų svarbą Lietuvos muzikos istorijos tyrimams.

Reikšminiai žodžiai: Vilnius, religinė muzika, pranciškonai, kapelos nariai, vargonininkai, varpai, procesijos, šventieji, pajamų ir išlaidų registracijos knygos.

Abstract

The paper, based on the surviving income and expenses registration books of the 2nd half of the 17th, the 2nd half of the 18th, and the 1st half of the 19th centuries, focuses on the facts of musical life in the Franciscan Convent in Vilnius. This is the first publication devoted to a consistent overview of the Vilnius Franciscans' musical life over the above-mentioned period. The aim of the paper is, with reference to the surviving financial books, to present the music making activity in the Franciscan Convent in Vilnius in the late 17th–early 19th centuries from different angles and to indicate precise sources of information. The materials about the Franciscan music and musicians used in the paper have been found in archival sources and have never been published before. The said materials include the information about: 1) organists, their duties, and their provision; 2) members of the band and bandmasters, the place and time of music playing, the number of the band musicians, and their playing during the Mass for the dead; 3) the organ installation and the repair of the organ and other instruments; 4) the use of the bells and the price lists for services; 5) the Corpus Christi Day, St Mark, and St. Kasimir processions and their musical background; 6) the Franciscan brethren's singing of Vigils and Requiem Masses outside their convent; and 7) the binding of liturgical hymnals and the singing lessons for novices. A detailed analysis of the sources confirms their importance for the research on the history of Lithuanian music.

Keywords: Vilnius, religious music, Franciscans, band musicians, organists, bells, processions, the saints, income and expenses registration books.

Straipsnyje, papildant ir atskleidžiant informaciją apie Vilniaus pranciškonų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios muzikinę erdvę, siekiama praplėsti Vilniaus muzikinio gyvenimo vaizdą. Muzikos rankraščių trūkumas paskatino ištirti svarbius pranciškonų ordino rašytinius šaltinius – pajamų ir išlaidų registracijos knygas. Tai XVII a. antros pusės, XVIII a. antros pusės ir XIX a. pirmos pusės rankraščiai. Straipsnyje naudoti archyviniai dokumentai yra išlikę ir saugomi Vilniaus miesto bibliotekose.

Vilniaus pranciškonų konvento istorija ir niokojimai

Lietuvos kaimynės Lenkijos žemėse pirmieji pranciškonų konventai atsirado netrukus po šv. Pranciškus Asyžiečio (†1226) mirties. Po Lietuvos krikšto pranciškonų vienuolija sparčiai plėtėsi, jų konventai įsikūrė Ašmenoje (1398), Kaune (1400), Drohičine (1409), Pinske (1432). Legendinė pranciškonų konvento istorija sako, kad jį XIV a. pabaigoje, dar iki Lietuvos krikšto, įkūręs Vilniaus vaivada Petras Goštautas (1305–1364). Pagonims išžudžius prie jų rūmų įsikūrusius mažesnius brolius, Goštautas vėl

pranciškonus pakvietęs į Vilnių ir apgyvendinęs netoli miesto sienos, įtvirtintoje vietoje, vadintoje Smiltynė. Vilniaus pranciškonų bažnyčia Vilniuje pastatyta dar XIV a., o nauja didelė konvento bažnyčia konsekruota 1421 m. (Dettlaff 2012: 15).

Vilniaus pranciškonų konventą nuolat niokojo gaisrai ir karai. Dėl šios priežasties išliko tik nedidelė pranciškonų ordino muzikos rankraščių ir archyvo dalis. Pavyzdžiui, 1610 m. netoli Vilniaus konvento įsiliepsnojęs gaisras apėmė bažnyčią ir vienuolyną; bažnyčia buvo išgelbėta, o vienuolynas stipriai nukentėjo, todėl jį reikėjo remontuoti (ten pat: 81; Karwacki 1997: 31). 1655 m. rugpjūtį vienuolynas išgrobstyta, o 1659 m. minoritų objektai vėl buvo niokojami (Dettlaff 2012: 157). 1737 m. vienuolyne įsiplieskė gaisras, apėmęs ir bažnyčią. 1748 m. po kilusio gaisro iš bažnyčios liko tik sienos su skliautais ir dalis stogo; šį kartą sudegė spaustuvė, biblioteka ir visos archyvas. 1749 m. įsiliepsnojęs gaisras sunaikino vienuolyną; nuo šio gaisro iš dalies nukentėjo ir bažnyčia (ten pat: 158). Daug kartų nukentėjęs bažnyčios ir vienuolyno kompleksas iš pagrindų atnaujintas XVIII a. pabaigoje¹, tačiau 1812 m. bažnyčią ir vienuolyną niokojo Napoleono kariuomenė. 1864 m. dėl politinių, ekonominių ir tautinių priežasčių Vilniaus pranciškonų vienuolynas ir bažnyčia buvo uždaryti (Dettlaff 2006: 159, 226, 239; Karwacki 1997: 32), o pranciškonų kaupas archyvas, bažnyčios ir vienuolyno reikmenys išdalyti, perkelti kitur arba išgrobstyti. Į Vilnių minoritai grįžo tik 1919 m. (Dettlaff 2011: 42).

Pranciškonų muzikinės veiklos tyrimai, nesiremiantys Vilniaus pranciškonų ordino pajamų ir išlaidų registracijos knygomis

Atskiras muzikologijos darbas, skirtas muzikinės veiklos Vilniaus pranciškonų konvente analizei, iki šiol nėra parengtas. Istorikas Stephenas Christopheris Rowellas, tiriantis Vilniaus pranciškonų veiklą XV a., mini 1468 m. tarnavusį vargonininką Petrą (*Piotr*) (Rowell 2006: 42, 52). Tai vienas seniausių liudijimų apie vargonininką Vilniaus pranciškonų bažnyčios ir Lietuvos muzikos istorijoje. Iš XVI a. žinomas 1538 m. dokumentuose minimas vargonininkas Sebastijonas (*Sebastian*), kurį tarpukario metais rankraščiuose aptiko tyrinėtojas Kamilis Kantakas (Kantak 1928: 7). Istorikas Tadeusz Maciejewskis straipsniuose „Lenkų pranciškonų muzikinės kultūros vaizdas XVI a. pabaigoje ir XVII a. pradžioje“ (Maciejewski 1986) ir „Muzikinė pranciškonų konventualų kultūra O. G. Caputo vizitacijų ir kelių kitų XVII a. šaltinių šviesoje“ (Maciejewski 2003) pateikia nemažai muzikinės informacijos apie Vilniaus pranciškonų konventą kaip apie vieną iš daugelio to laikotarpio pranciškoniškų centrų. Vilniaus pranciškonus savo disertacijoje mini ir grigališkojo choralo bruožus Lietuvos Didžiojoje

Kunigaikštystėje XV–XVIII a. tiriantis muzikologas Jonas Vilimas (Vilimas 2012).

Iš „Lenkų muzikantų žodyno“ (*Słownik...* [1964–1967]) sužinome apie XVII–XVIII a. sandūroje grojusius kelis Vilniaus minoritų vienuolius: kapelos narius (Antonį Lenartowiczų (†1686 02 08), Antonį Tatarszkiewiczų (†1688 03 03), Marcina Pilińską (†1698 08 21), Jakubą Mersena (†1710 01 19), Placydą Zdanowiczų (†1700 11 05)) ir vargonininkus (Rafałą (vardas nežinomas; XVII a. pradžia), Ambroży Truszkowską (†1686 01 12), Tomaszą Somolowiczų (†1703 01 04), Franciszeką Skorulską (†1744 11 12). Vargonininkas ir „muzikos specialistas“ Rafalas jau buvo minimas pranciškonų istorijai skirtoje XIX a. publikacijoje (Bartoszewicz 1862: 394, 395). Apie du pranciškonų varpus, lietus meistrų Joannes Delamarso (1669 07 18) ir Gustavo Mörko (vel Merko) (1755 06 13)², savo tyrimuose rašė Michailas Brensztejn (Brensztejn 1924: 55, 78, 86). Daugiausia rašyta apie pranciškonų bažnyčios vargonus (Pietrzyk 1988; Paknys 2001; Łyjak 2003; Zgliński 2003; Gučas 2009; Povilionis 2009, 2013; Dacevič 2011) ir vargonininką Antonį Szuniewiczų, tarnavusį bažnyčioje 1934–1945 m. (Krzywoń 1988; Malko 1989; Żwirek 1999; *Modlitwa...* 2001; Strzelec 2002).

Pranciškonų muzikinės veiklos tyrimai, besiremiantys Vilniaus pranciškonų ordino pajamų ir išlaidų registracijos knygomis

Minėdami meistro Marko Wendto XVII a. statomus vargonus, tyrėjai Marcinas Zgliński (Zgliński 2003) ir Mindaugas Paknys (Paknys 2001) rėmėsi 1670–1679 m. pildyta pajamų ir išlaidų registracijos knyga³. Tame pačiame straipsnyje minėdamas meistrą Janą Pawłowską, 1791 m. taisyti vargonus, Paknys pasirėmė 1789–1803 m. pildyta pajamų ir išlaidų registracijos knyga⁴. Vilniaus pranciškonų ordino 1758–1763 m. pajamų ir išlaidų registracijos knyga savo tyrimuose pasinaudojo Bernadetta Manyś⁵. Daktaro disertacijoje „Šeimos šventės Vilniuje Augusto III (1733–1763) laikais“ (Manyś 2012) autorė paskelbė tėvų pranciškonų pajamas už laidojimo ceremonijas, įskaitant muzikinį apipavidalinimą (ten pat: 396–397), išvardijo, kada ir kur pranciškonai giedojo vigilijas (ten pat: 281, 287, 321, 367, 369, 397, 380).

Vilniaus pranciškonų ordino pajamų ir išlaidų registracijos knygų saugojimo vietos

Tyrimai patvirtina, kad pajamų ir išlaidų registracijos knygas Vilniaus minoritai rašė XVI–XIX a. Apie senąsias Vilniaus pranciškonų finansų knygas daugiausia sužinome iš 1826 m. parengto bendro archyvinių pranciškonų

dokumentų sąrašo⁶. Rankraštyje išvardytos 24 pozicijos: 1589–1595 m. (1 knyga), 1664–1682 m. (4 knygos), 1685–1694 m. (1 knyga) ir 1695–1825 m. (18 knygu).

Tėvo Alojzo Karwackio OFM Conv. teigimu, 1864 m. uždarius Vilniaus minoritų vienuolyną, didesnė archyvo ir vienuolyno knygų rinkinio dalis buvo išgabenta į Sankt Peterburgą ir Maskvą, o likučiai atiduoti Vilniaus viešajai bibliotekai (Karwacki 1997: 33). Tarpukario metais didelė finansinių knygų dalis perduota Vilniaus Stepono Batoro universiteto Rankraščių skyriui; tai patvirtina išlikusios ir iki šių dienų naudojamos popierinės katalogo kortelės. Yra žinoma, kad Vilniaus meno ir mokslo muziejaus draugija 1914 m. Vilniaus mokslo bičiulių draugijai perdavė vieną Vilniaus pranciškonų pajamų ir išlaidų registracijos knygą, apimančią 1535–1544 m.⁷ (Sprawozdanie 1915; Ilgiewicz 2008; 2011). Deja, šiuo metu nežinoma, kur ši knyga saugoma. Karwackis savo tyrimuose pateikė informaciją iš 1856–1864 m. pajamų ir išlaidų registracijos knygos⁸ (Karwacki 1997). Dabartinės šios registracijos knygos paieškos taip pat nedavė rezultatų.

Šiuo metu didesnė dalis Vilniaus pranciškonų ordino pajamų ir išlaidų registracijos knygų saugoma Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyriuje, kelios – Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyriuje⁹.

Vargonininkai, jų pareigos ir aprūpinimas

Naudojant pranciškonų ordino finansų knygas kaip pirminį informacijos šaltinį, galima sudaryti Vilniaus pranciškonų bažnyčios vargonininkų sąrašą su muzikantų vardais, pavardėmis ir tarnavimo laiku. Pateikiamas vargonininkų sąrašas, kurį sudarant remtasi Vilniaus pranciškonų ordino pajamų ir išlaidų registracijos knygomis (žr. 1 lentelę):

Vilniaus pranciškonų ordino finansų knygos suteikia informacijos apie vargonininko pareigas. Iš jų sužinome, kad XVII a. antroje pusėje pranciškonų vargonininkas vargonavo per liturgines valandas ryte ir vakare (tikriausiai Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo garbei), taip pat

Vargonininko vardas ir pavardė	Tarnavimo metai
(v. n.) Kozłowski ¹⁰	1763 ¹¹
Michałas Kowalewski	1780, 1783–1785 ¹²
Wincenty Gietwanowski	1786 ¹³
Augustynas ¹⁴ (vardas arba pavardė nežinomi)	1788–1789 ¹⁵
Michałas Kowalewski	1789–1790 ¹⁶
(v. n.) Iwazkiewiczzius	1792 ¹⁷
(v. n.) Bereckis (pavadavo vargonininką Iwazkiewiczzių)	1792 ¹⁸
Augustynas Zamoytka (Zemeytel)	1793 I pusmetis – 1794 ¹⁹
Józefas Deszczyński	1794 (kovas)–1799 ²⁰
Antonis Czerwiński ²¹	1801–1803 ²²
(v. n.) Pawłowski	1812 ²³
Wincenty Łukiański	1813 ²⁴
Kazimierz Czerniawski	1813–1814 ²⁵
Tomaszas Kozłowski	1814 ²⁶
(v. n.) Wiszniewski	1815(?)–1816 ²⁷
(v. n.) Piramowiczzius	1816 (balandis)–1817 ²⁸
L. Ziekiewiczzius	1817 (rugsėjis)–1818 ²⁹
Antonis (p. n.)	1824 ³⁰
Jerzy Giedyminas	1826 ³¹
Janas arba Joachim Miłaszewski	1828 (rugpjūtis)–1832 ³²
(v. n.) Czerwiński	1834 ³³
anonimas – laikinas vargonininkas	1834 (rugpjūtis) ³⁴
Ignacy Stankiewiczzius	1836–1855 ³⁵

1 lentelė. Vilniaus pranciškonų bažnyčios vargonininkų sąrašas, parengtas remiantis Vilniaus pranciškonų ordino pajamų ir išlaidų registracijos knygomis

per giedamas šv. Mišias, gedulingas šv. Mišias ir mišparus. Vargonininkai taip pat grojo ir pranciškonų Šv. Mikalojaus bažnyčioje³⁶, galėjo ir kitus mokyti vargonuoti, bet svarbiausia – turėjo ištikimai tarnauti³⁷. Kartais vargonininkai atlikdavo darbus, nesusijusius su jų amatu. Pavyzdžiui, minima, kad 1843 m. balandį vargonininkas dažė Šv. Lauryno altorių, paauskavo ir nudažė šventųjų Bonaventūros ir Kilijono altorius³⁸.

Pranciškonų ordinas labai rūpinosi vargonininkais; matyt, tai buvo daroma iš pragmatiškų paskatų, kad geri muzikantai neišeitų dirbti į kitas bažnyčias. XVII a. antros pusės³⁹, 1813 m.⁴⁰, 1824 m.⁴¹ ir 1826 m.⁴² knygose esantys užrašai byloja, kad vargonininkai buvo aprūpinami reikalingais drabužiais (pavyzdžiui, marškiniais) ir batais. Vargonininkai gaudavo pinigų pirčiai ir duonai pirkti. Štai Ignacy'ui Stankiewiczui 1836 m.⁴³, 1838–1844 m.⁴⁴, 1846–1847 m.⁴⁵ pranciškonų ordinas pirko surdutus,

batus, bato viršų iki aulo, kelnes, marškinius, kepurę, pirštines. Jis gaudavo pinigų pirčiai⁴⁶, siūlams⁴⁷, atleidams Vilniaus Kalvarijoje⁴⁸, buvo rūpinamasi jo gyvenamąja vieta⁴⁹.

Kapelos nariai ir kapelmeisteriai, kiti pranciškonų bažnyčioje muzikavę kolektyvai

Pajamų ir išlaidų registracijos knygose išvardyti Vilniaus minoritų kapelos nariai, vadovai ir kolektyvai, kviesti pavieniams pasirodymams arba ilgesniam laikotarpiui. Tampa akivaizdu, kad Vilniaus pranciškonų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje muzikavo ne tik vietinė kapela, bet ir Vilniaus bazilijonų, kariuomenės, Šv. Jonų bažnyčios kapelos ir net kariuomenės trečiojo pulko būgnininkai (žr. 2 lentelę):

Vardas, pavardė, pareigos	Tarnavimo metai
(v. n.) Kozłowski ⁵⁰ , kapelos narys	1759 ⁵¹
Alexanderis arba Aleksanderis (p. n.), kapelos narys	1760–1762 ⁵²
(v. n.) Szwabowiczius, kapelos narys	1760–1761 ⁵³
Br. Andrzejus (p. n.), kapelos narys	1761 ⁵⁴
Walentys (p. n.), kapelos narys	1761 ⁵⁵
Felicianas Woytkiewiczius, kapelos narys	1769 (nuo gruodžio 24 d.)–1770 ⁵⁶
Karolis Zrębaczas, kapelos narys	1780 ⁵⁷
Karolis Brzynowski, kapelos narys	1780 ⁵⁸
(v. n.) Okuszeko, kapelos narys	1780 ⁵⁹
(v. n.) Archonowiczius, kapelos narys	1780 ⁶⁰
(v. ir p. n.) <i>Basista</i> (bosas), giedotojas	1780 ⁶¹
(v. n.) Raczynskis, giedotojas (giedojo per šv. Mišias sekmadieniais)	1780 ⁶²
Vilniaus bazilijonų kapela ⁶³	1780–1784 ⁶⁴
Kariuomenės kapela	1783 (gruodis) ⁶⁵
Šv. Jonų bažnyčios kapela ⁶⁶	1784–1786 (gegužė) ⁶⁷
Tomaszas Szamborskis, kantorius, muzikos <i>kapelmagistras</i> , Inflantų (Livonijos) pa(?)kamaris ⁶⁸	1786 (gegužė)–1803 ⁶⁹
Trečiojo pulko būgnininkai	1791 ⁷⁰
Józefas Poznańskis ⁷¹ (taip pat pateiktas kaip Powstańskis), muzikos metras	1812–1813 ⁷²
Neymalovskio orkestras ⁷³	1833 ⁷⁴
Adamas Kamińskis (Kamieńskis), muzikas senjoras, metras	1840–1849 ⁷⁵
Katedros muzika ⁷⁶	1848 (Šv. Pranciškaus atlidai) ⁷⁷
Kapelos nariai, kapela, muzika	1850–1855 ⁷⁸
Pulko kapela	1853 (rugpjūtis) ⁷⁹
Kariuomenės muzikantai	1854 (birželis) ⁸⁰

2 lentelė. Vilniaus pranciškonų kapelos narių, vadovų ir kolektyvų, kviestų pavieniais atvejais ar groti ilgesniam laikui, sąrašas; lentelė parengta remiantis Vilniaus pranciškonų ordino pajamų ir išlaidų registracijos knygomis

Kapelos grojimo laikas ir vieta

Iš 1828 m. gruodžio 30 d. pranciškonų konvento vizitacijos ir 1848 m. pildyto vienuolyno ir bažnyčios metraščio galima spręsti, kad Vilniaus pranciškonų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje buvo dažnai garbinti šventieji Ivonas, Antanas Paduvietis, Viktoras, Švč. Mergelė Marija Karalienė iš Porciunkulės, šv. Laurynas, Švč. Mergelė Marija Dangun Paimtoji, šv. Pranciškus Serafiškasis, Švč. Mergelė Marija Sopulingoji, Švč. Mergelė Marija Nekaltai Pradėtoji⁸¹. Finansų knygos papildo šią XIX a. informaciją kitais šventaisiais, garbintais Vilniaus minoritų šventovėje XVII–XIX a. Vilniaus pranciškonų bažnyčia pavadinta Švč. Mergelės Marijos dangun Paimtosios garbei, tad pranciškonai Marijos Ėmimo į dangų šventę iškilmingai šventė kaip Švč. Mergelės Marijos Užmigimą. Šių iškilmių proga muzikinės kapelos išlaidos buvo užrašytos 1671 m.⁸², 1789⁸³ m., 1791–1793 m.⁸⁴, 1813 m.⁸⁵, 1840–1841 m.⁸⁶, 1843 m.⁸⁷, 1845–1848 m.⁸⁸ pajamų ir išlaidų knygose.

Pranciškonų finansų knygos rodo, kad kapela grojo 1671 m.⁸⁹, 1675–1676 m.⁹⁰, 1781–1782 m.⁹¹, 1789 m.⁹², 1791–1792 m.⁹³, 1802(?) m.⁵⁸, 1813 m.⁹⁵, 1815 m.⁹⁶, 1817 m.⁹⁷, 1833–1835 m.⁹⁸, 1839–1841 m.⁹⁹, 1844–1847 m.⁶⁰, 1850 m.¹⁰⁰ per 9 novenos antradienius ir oktavą prieš Šv. Antano Paduviečio iškilmes, nes šis šventasis vienuolis buvo ypač garbinamas pranciškonų šventovėje. Finansinėje apyskaitoje išliko 1760 m.¹⁰² ir 1761 m.¹⁰³ įrašai, bylojantys, kad kapela grojo per laidotuves ir per šv. Mišias už mirusiuosius.

Visuomet buvo didžiai garbinamas ir pranciškonų ordino įkūrėjas šv. Pranciškus Asyžietis. Apie tai, kad beveik kasmet spalio 4 d. per iškilmes grodavo kapela, sužinome iš XIX a. užrašų (1813–1814 m.¹⁰⁴, 1839–1841 m.¹⁰⁵, 1844–1845 m.¹⁰⁶, 1848 m.¹⁰⁷). Pagerbiant Švč. Mergelę Mariją Karalienę iš Porciunkulės, kapela grojo 1789 m.¹⁰⁸, 1813 m.¹⁰⁹, 1834 m.¹¹⁰, 1839–1840 m.¹¹¹, 1843–1847 m.¹¹² ir 1853 m.¹¹³ Minint Švč. Mergelės Marijos Nekaltąjį Pradėjimą, muzikuota 1792 m. ir 1793 m.¹¹⁴, o 1849 m. su kapela giedėjo dokumente neįvardyto ordino vienuolės¹¹⁵. 1783 m. ir 1786 m. kapela grojo šventųjų Barboros¹¹⁶, 1789 m. – Ivono ir Viktoro¹¹⁷ garbei, 1791 m. – minint visus pranciškonų ordino šventuosius ir šv. Juozapą iš Kupertino¹¹⁸. Vyskupą ir Bažnyčios daktarą šv. Bonaventūrą kapela pagerbė 1782 m.¹¹⁹, 1791 m.¹²⁰, 1843 m.¹²¹ ir 1846–1847 m.¹²² Iš finansinių užrašų matyti, kad kapela gavo pinigų kalėdiniam pasveikinimui (*kolėda*) 1780 m.¹²³, 1782–1798 m.¹²⁴, o už 40 val. pamaldas sumokėta 1839 m.¹²⁵, 1841 m.¹²⁶, 1844 m.¹²⁷

Rašytiniai šaltiniai liudija, kad Vilniaus pranciškonų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios kapela buvo profesionalus kolektyvas, muzikavęs ir kitose bažnyčiose. Štai 1780 m. Šv. Ignoto bažnyčia¹²⁸ pasamdė pranciškonų kapelą groti per Didžiojo ketvirtadienio pamaldas ir pirmąją

Velykų švenčių dieną¹²⁹. Vis dėlto pastarosios kapelos istorijoje buvo ir kuriozinių nutikimų: dar tų pačių 1780 m. dokumentuose rašoma, kad minoritų bažnyčios kapelos nariai buvo neblaivūs, tad pavaduoti muzikantus Šv. Kotrynos ir tėvų augustijonų bažnyčiose buvo pasamdyti kažkurios muzikuojančios bursos auklėtiniai, kuriems buvo sumokėti 3 zlotai ir 20 grašių¹³⁰. Galima prielaida, kad po šio įvykio pranciškonai nusprendė 1780–1784 m. pasamdyti tėvų bazilijonų kapelą groti pranciškonų konvente¹³¹.

Reikia pridurti, kad 1763 m. birželį užrašytos kapelos išlaidos, skirtos bursos muzikos instrumentų stygomis pirkti¹³². Galima prielaida, kad šiame dokumente kalbama ne apie vienuolius pranciškonus, o apie kapelos narius, kurie gyveno jauniems muzikams skirtuose namuose – bursoje. Tačiau kol kas nėra rastas dokumentas, patvirtinantis pranciškonų muzikinės bursos veiklą vienuolyne.

Kapelai, grojusiai XVII a. antroje pusėje¹³³ ir XVIII a. antroje pusėje¹³⁴, pranciškonai pirko samaną, degtinę, riestainius, alų, medų, gėrimus, dešrą. 1780 m. finansų knygose skaitome apie virėją, gaminantį kapelai pusryčius ir pietus¹³⁵, bei kapelos narį, prižiūrintį alavą¹³⁶. 1759–1760 m.¹³⁷, 1781 m.¹³⁸, 1783 m.¹³⁹, 1785 m.¹⁴⁰ užmokėta už kapelos puotavimą, vadinamąją konsoliaciją, 1761 m. – nupirkta kepurė, 1769 m. – batai¹⁴¹. Kapelai už grojimą atsiskaityta puotomis 1787 m. gegužę, birželį, rugpjūtį ir rugsėjį¹⁴².

1826 m. dokumento įrašai liudija, kad samdant muzikantus groti per atlaidus išleisti 353 zlotai¹⁴³; tikėtina, kad čia minima suma už kapelos muzikantų darbą visus metus. 1852 m. rugpjūtį kapelai, grojusiai per vienas šv. Mišias, sumokėti 8 rubliai¹⁴⁴. Pajamų ir išlaidų knygos patvirtina apie vyskupo vizitus pranciškonų bažnyčioje 1841 m.¹⁴⁵, 1852 m. ir 1855 m.¹⁴⁶, kurių metu taip pat buvo aktyviai muzikuojama.

Netoli pagrindinės Vilniaus pranciškonų bažnyčios – Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų – lietuviškoje provincijoje tėvai pranciškonai darbavosi ir nedidelėje Šv. Mikalojaus bažnyčioje, todėl išlaidos, susijusios su šia bažnyčia, taip pat įtrauktos į bendras finansų knygas. Jose randame įrašų, bylojančių, kad kapela grojo per Šv. Mikalojaus atlaidus 1782 m.¹⁴⁷, 1813 m.¹⁴⁸, 1839 m.¹⁴⁹, 1844–1846 m.¹⁵⁰, 1848 m.¹⁵¹ ir 1851 m.¹⁵²

Kapelos narių skaičius ir instrumentai

Informacijos apie pranciškonų bažnyčioje muzikavusios kapelos dydį ir sudėtį kol kas randama labai mažai. 1760 m. spalį užfiksuota, kad „mūsų ir svetimiams kapelos nariams konsoliacijai <...> sumokėta 20 zlotų 8 grašiai“¹⁵³, o 1761 m. rugpjūtį pažymėta, kad „broliui Andriui stygomis kapelai skirti 8 zlotai 26 grašiai“¹⁵⁴. Konkrečias išvadas iš šios informacijos daryti sunku. Galima tik spėti, kad pranciškonų kapelos narių sudėtį papildydavo muzikantai iš kitų kapelų,

o brolis Andrius galėjo būti kapelos vadovas arba tik jos narys vienuolis. 1782 m. archyvinuose šaltiniuose randama tokia informacija: „Šešioms kapelos nariams antradienį grojantiems <...>“.¹⁵⁵ Sunku pasakyti, ar dokumente minimi šeši asmenys – visos instrumentinės kapelos sudėtis, ar muzikantų, grojusių konkrečią dieną, skaičius.

Vilniaus pranciškonų ordino kapelos instrumentinė sudėtis taip pat nėra iki galo žinoma. Finansų knygose užfiksuotos tik įvairios išlaidos, susijusios su instrumentų ir jų dalių remontu ar įsigijimu. Pavyzdžiui, 1791 m.¹⁵⁶, 1818 m.¹⁵⁷, 1835 m.¹⁵⁸, 1843–1844 m.¹⁵⁹, 1848 m.¹⁶⁰, 1851 m.¹⁶¹, 1854 m.¹⁶² buvo skirta lėšų vargonams taisyti, 1763 m. – nendrių obojui pirkti¹⁶³, 1759–1761 m.¹⁶⁴, 1763 m.¹⁶⁵, 1780 m.¹⁶⁶, 1844 m.¹⁶⁷, 1847 m.¹⁶⁸ – styginių instrumentų stygomis pirkti, 1839 m.¹⁶⁹ – klavikordo stygomis pirkti.

Brolių giedojimas vigilijose ir egzekvijose už savo vienuolyno ribų

Pajamų ir išlaidų registracijos knygose randame informaciją, kad broliai pranciškonai giedodavo ne tik savo vienuolyne, bet ir už jo ribų. Dažniausiai tai buvo vigilijos ir egzekvijos, maldos, skirtos mirusiesiems. Štai 1782 m. broliai pranciškonai vigilijas giedojo Vilniuje pas tėvus karmelitus, Šv. Kazimiero bažnyčioje¹⁷⁰ ir pas tėvus dominikonus¹⁷¹, 1783 m. – Visų Šventųjų bažnyčioje¹⁷² ir pas tėvus augustijonus¹⁷³, 1784 m. – pas basuosius karmelitus¹⁷⁴, 1785 m. – Šv. Jurgio¹⁷⁵ ir Šv. Kotrynos bažnyčiose, pas tėvus basuosius karmelitus, Šv. Kazimiero koplyčioje Vilniaus katedroje, pas tėvus bernardinus¹⁷⁶. 1779 m. broliai pranciškonai giedojo egzekviją pas tėvus dominikonus Vilniuje, Šv. Kazimiero ir Šv. Kotrynos bažnyčiose¹⁷⁷, 1780 m. – Trakuose¹⁷⁸, pas tėvus bernardinus Vilniuje ir Šv. Jonų bažnyčioje¹⁷⁹, 1781 m. – pas tėvus bernardinus¹⁸⁰. Brolių pranciškonų giedojimo už savo vienuolyno ribų intensyvumas leidžia daryti prielaidą, kad jų giedojimas buvo profesionalus ir paklausus.

Varpų naudojimas ir paslaugų kainoraštis

Varpus pranciškonai turėjo jau XVI–XVII a. sandūroje¹⁸¹. Dokumentuose minima, kad 1675 m. prie Vilniaus pranciškonų bažnyčios buvo „mūrinė varpinė, kurios stogą reikėjo skubiai uždengti. Joje trys varpai. Ktvirtas pirtyje, ant kurios buvo geležinis kryžius su auksiniu kupolu, penktasis – prie zakristijos, šeštasis – dormitoriume, septintasis – prie vartelių, aštuntasis – prie vartų, o septyni maži – prie altorių“¹⁸². Finansų knygose išliko 1834 m. įrašas, atskleidžiantis, kad buvo išduoti 4 zlotai varpų virvėms pirkti¹⁸³, o pantis pirktas 1856 m.¹⁸⁴ Taip pat išliko įrašų apie 1839 m. varpelio pirkimą noviciatui¹⁸⁵ ir 1842 m. – valgyklai ir vartams (bromai)¹⁸⁶. 1848 m. Vilniaus tėvų pranciškonų

bažnyčios ir vienuolyno metraštyje¹⁸⁷ paminėti trys varpai, skirti šventųjų Antano, Pranciškaus ir Lauryno garbei. Jau minėta, kad du iš jų lieti žinomų liejikų Delamarso ir Mörko (ar Merko) (Brensztejn 1924: 55, 78, 86). Išlaidos varpų tepalui pirkti užrašytos 1844 m.¹⁸⁸, 1850 m.¹⁸⁹ ir 1856 m.¹⁹⁰

Pajamų ir išlaidų knygose užfiksuotos 1 zlotu, taip pat 1 zlotu 10 grašių įmokos už skambinimą mažais varpais 1830 m.¹⁹¹, 1832 m.¹⁹², 1838 m.¹⁹³ Vilniaus pranciškonų finansų knygos byloja, kad varpais buvo skambinama 1830–1831 m.¹⁹⁴, 1833 m.¹⁹⁵, 1838–1839 m.¹⁹⁶ Už tai mokėta nuo 20 grašių iki 30 zlotų. Už skambinimą varpais per Devintinių procesiją papildomai sumokėta 1847 m. ir 1856 m.¹⁹⁷; už skambinimą varpais per Šv. Kazimiero atlaidų procesiją, eitą 1840 m.¹⁹⁸, 1849–1852 m.¹⁹⁹, 1855–1856 m.²⁰⁰ Šv. Jonų, Šv. Dvasios ir Šv. Kotrynos bažnyčiose, dažniausiai mokėta po 90 kapeikų.

Devintinių, Šv. Kazimiero, Šv. Morkaus procesijų muzikinis apipavidalinimas

Apie visas Vilniaus pranciškonų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje vykusias procesijas sužinome iš 1840 m. dokumento „Vilniaus miesto informacija apie iškilmes ir procesijas, vykstančias parapišėse bažnyčiose, prie vienuolynų ir Romos katalikų koplyčių“²⁰¹. Procesijoms buvo papildomai samdomi skelbėjai – būdininkai²⁰², kantorius arba giesmininkas, instrumentalistai, būgno nešikai, varpininkai, altorielių nešikai ir jų dekoratoriai. Rastos pajamų ir išlaidų knygos patvirtina išlaidas jau minėtoms Devintinių procesijoms 1847 m. ir 1856 m.²⁰³ bei šv. Kazimiero Jogailaičio garbei eitoms procesijoms 1834 m.²⁰⁴, 1839–1840 m.²⁰⁵, 1842–1852 m.²⁰⁶, 1854–1856 m.²⁰⁷ 1841 m.²⁰⁸, 1844 m.²⁰⁹ Lėšos procesijoms šv. Morkaus garbei skirtos 1846–1847 m.²¹⁰

Liturginių knygų įrišimas ir giedojimo pamokos

Apie grigališkojo choralo ir daugiabalsio giedojimo tradicijos gyvavimą Vilniaus pranciškonų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje taip pat liudija finansinės apskaitos. Čia randama informacija apie tai, kad buvo ne kartą kreiptasi į knygrišyklą prašant įrišti liturgines knygas: 1760 m. – Chordinį gradualą²¹¹, 1840 m., 1852 m. ir 1855 m. – Mišiolus²¹². Taip pat pajamų ir išlaidų finansinėse knygose paminėtos 1839 m. išlaidos naujokams skirtoms giedojimo pamokoms²¹³.

Apibendrinimas

Nuosekliai peržiūrėtos visos prieinamos Vilniaus pranciškonų ordino pajamų ir išlaidų registracijos knygos patvirtino, kad tai svarbūs šaltiniai, teikiantys žinių apie Lietuvos pranciškonų provincijos Vilniaus konvento muzikinį gyvenimą.

Finansų knygose rasta informacija papildo muzikinio gyvenimo vaizdą pranciškonų lietuviškos provincijos centre, Vilniaus pranciškonų vienuolyne ir bažnyčioje, praturtina Vilniaus miesto muzikinio gyvenimo vaizdus XVII a. antroje pusėje, XVIII a. antroje pusėje ir XIX a. pirmoje pusėje. Iš rankraščių sužinome apie čia dirbusius vargonininkus, jų vardus, pavardes, pareigas ir aprūpinimą, vargonų pastatymą ir taisymą; randame daug vertingos informacijos, patvirtinančios faktus apie Vilniaus pranciškonų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje veikusios kapelos narius ir kapelmeisterius, pastarojo kolektyvo grojimo vietą, laiką ir instrumentus; sužinome ir apie šioje bažnyčioje muzikavusius kitus kolektyvus; atsivėrė žinios apie varpų naudojimą ir šios paslaugos kainoraščius, vykusias procesijas ir jų muzikinį apipavidalinimą, brolių pranciškonų vigilijų ir egzekvijų giedojimą už konvento ribų, liturginio giedojimo knygų įrišimą ir giedojimo pamokas novicijams.

Dėl muzikos rankraščių (natų) stygiaus Vilniaus pranciškonų pajamų ir išlaidų registracijos knygos tampa labai svarbiais šaltiniais. Reikia tikėtis, kad ateityje bus rastos finansų knygos, dingusios po Antrojo pasaulinio karo. Galbūt atsirastų ir XVII a. pirmos pusės rankraščiai, kurie pranciškonų vienuolyne dar buvo XIX a.

Tolimesni naujų šaltinių atradimai padėtų kompetentingai įvertinti pranciškonų įnašą į kitų ordinų ir Vilniaus miesto muzikinę kultūrą.

Nuorodos

- ¹ *Rękopisy W. Zahorskiego*, XIX–XX a., Lietuvos valstybės istorijos archyvas (toliau – LVIA), f. 1135, ap. 8, b. 10, l. 165.
- ² Apie minėtus du varpus ir trečiąjį, neįvardijant liejiko, rašoma *Kronika Kościoła i Klasztoru Wileńskiego XX Franciszkanów* [...], 1848, Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyrius (toliau – VUB RS), F4-(A2418)35749, k. 1v, 2v.
- ³ *Registra Expansarum Conventus Vilnensis Sanctae Mariae* [...], 1670–1676, VUB RS, F4-(A3843)36424, l. 86v, 94, 195, 201, 201v, 202, 205.
- ⁴ *Registra Expansarum Conventus Vilnensis* [...], 1789–1803, VUB RS, F4-(A2958)39756.
- ⁵ *Registra Acceptorum et*, 1758–1763, VUB RS, F4-(A3822)36405.
- ⁶ *Archiwum JXX Franciszkanow Klasztoru Wjmeu Xiędza Bonawentury Nossewiczca Patra Prowincyi y Kaznodziej Katedry Wilenskiej, przezemnie Niżej Podpisanego na nowo w Roku 1826 uporządkowane y na Oddziałow Jedenaście podzielone jako to*, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyrius (toliau – LMAVB RS), F18-194, l. 256–257.
- ⁷ *Księga rachunków i spraw klasztoru XX Franciszkanów na Piasku w Wilnie z lat 1535–1544*.
- ⁸ *Litwa. Prowincja OO. Franciszkanów. Uzupełnienie do tomu V-go. Zebrzał O. Alojzy Karwacki, franciszkanin W.XX*, Biblioteka Narodowa, mf. 14425, s. 55.
- ⁹ Vilniaus pranciškonų pajamų ir išlaidų registracijos knygos, kuriose pateikiama informacija apie muzikinio

gyvenimo aspektus: VUB RS, F4-(A2512)35848; VUB RS, F4-(A4194)36981; VUB RS, F4-(A2493)35829; VUB RS, F4-(A2518)35854; VUB RS, F4-(A2494)35830; VUB RS, F4-(A2495)35831; VUB RS, F4-(A2496)35832; VUB RS, F4-(A2504)35840; VUB RS, F4-(A2506)35842; VUB RS, F4-(A2507)35843; VUB RS, F4-(A2508)35844; VUB RS, F4-(A2509)35845; VUB RS, F4-(A2511)35847; VUB RS, F4-(A2497)35833; VUB RS, F4-(A2498)35834; LMAVB RS, F43-21193; VUB RS, F4-(A2499)35835; VUB RS, F4-(A2500)35836; LMAVB RS, F318-9841; LMAVB RS, F43-21194; LMAVB RS, F318-1206.

- ¹⁰ Kozłowski kaip kapelos narys taip pat minimas 1759 m.
- ¹¹ VUB RS, F4-(A3822)36405, l. 107v.
- ¹² „Antakalnio kapelos narių sąrašė“ (*Regestr Kapelistów Antokolskich*, VUB RS, F4-4096) Michał Kowalewski minimas 1786 m. kaip Vilniaus Švč. Trejybės ir Švč. Atpirkėjo Viešpaties Jėzaus (Trinitorių) bažnyčios vargonininkas ir kapelos narys.
- ¹³ VUB RS, F4-(A3816)36401, l. 22v.
- ¹⁴ Tai gali būti arba vardas, arba pavardė.
- ¹⁵ VUB RS, F4-F-33022, l. 84v, 86v.
- ¹⁶ VUB RS, F5-F-32413, l. 6v-7, 85v, 91v, 101v, 102v, 108, 108v; VUB RS, F5-F-33022, l. 162v, 166v, 174, 179v; VUB RS, F4-(A3816)36401, l. 21, 25; VUB RS, F4-(A2958)39756, l. 18.
- ¹⁷ VUB RS, F4-(A2958)39756, l. 54.
- ¹⁸ Ten pat, l. 54.
- ¹⁹ Ten pat, l. 88.
- ²⁰ Ten pat, l. 170; VUB RS, F4-(A3816)36401, l. 27.
- ²¹ Pagal *Opisanie Stanu Kosciola Klasztoru Folwarków, Kamieniec, Placow i Catego Funduszu XX Franciszkanów Wileńskich w Czasie Wizyty Generalney* [...], VUB RS, F57-B53-19, l. 11v, A. Czerwiński 1804 m. taip pat grojo pas pranciškonus.
- ²² VUB RS, F4-(A2958)39756, l. 239, 290v; VUB RS, F4-(3816)36401, l. 28.
- ²³ LVIA, f. 694, ap. 1, b. 144, k. 170 v, 174.
- ²⁴ Ten pat, l. 161v.
- ²⁵ Ten pat, l. 143v, 144v, 148, 149v, 151v, 153, 156.
- ²⁶ Ten pat, l. 130v, 132v, 134v, 137.
- ²⁷ Ten pat, l. 113.
- ²⁸ Ten pat, l. 96v, 98v, 104, 106, 109, 110.
- ²⁹ Ten pat, l. 63v, 70.
- ³⁰ VUB RS, F4-(A4910)38054, l. 1, 2.
- ³¹ VUB RS, F4-(A2465)35804, l. 249.
- ³² MABV RS, F318-12812, l. 7, 8, 9, 11.
- ³³ VUB RS, F4-(A2517)35853, l. 14v, 20.
- ³⁴ Ten pat, k. 20v.
- ³⁵ VUB RS, F4-(A4910)38054, l. 22, 23v, 24, 25, 26, 27, 28v, 29v–30v, 33, 34v, 35v, 37v, 38, 39, 40, 41, 44, 45v, 46v, 50v–51v; VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2512)35848; VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 6, 31, 54, 66v, 94v, 111v, 128; VUB RS, F4-(A2497)35833; VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 93, 112, 124v, 130, 150, 159, 170, 184v, 196, 206v, 219v, 231.
- ³⁶ VUB RS, F4-(A3816)36401, l. 27.
- ³⁷ Ten pat, l. 21, 22v.
- ³⁸ VUB RS, F4-(A2513)35849, l. n. n.
- ³⁹ VUB RS, F4-(A3843)36424, l. 17v, 156v, 159v.
- ⁴⁰ LVIA, f. 694, ap. 1, b. 144, l. 150.
- ⁴¹ VUB RS, F4-(A4910)38054, l. 2, 2v.
- ⁴² VUB RS, F4-(A2465)35804, l. 249.
- ⁴³ VUB RS, F4-(A4910)38054, l. 50v, 51, 51v.

- ⁴⁴ Ten pat, l. 23v, 24, 25, 26, 27, 28v, 29v, 30v, 32, 33, 39v, 40, 41, 44, 45v, 46v, 47v.; VUB RS, F4-(A2512)35848; VUB RS, F4-(A2513)35849.
- ⁴⁵ VUB RS, F4-(A4910)38054, l. 34v, 35v, 37v, 38.
- ⁴⁶ VUB RS, F4-(A2513)35849.
- ⁴⁷ VUB RS, F4-(A2512)35848.
- ⁴⁸ Ten pat.
- ⁴⁹ VUB RS, F4-(A2515)35851, l. 2v.
- ⁵⁰ Taip pat kaip vargonininkas minimas 1763 m.
- ⁵¹ VUB RS, F4-(A3822)36405, l. 26.
- ⁵² Ten pat, l. 58, 76, 95-96.
- ⁵³ Ten pat, l. 76.
- ⁵⁴ Ten pat, l. 76.
- ⁵⁵ Ten pat, l. 81.
- ⁵⁶ VUB RS, F4-(A3816)36401, l. 10.
- ⁵⁷ VUB RS, F5-F-32413, l. 7v.
- ⁵⁸ Ten pat, l. 12v.
- ⁵⁹ Ten pat, l. 12v.
- ⁶⁰ Ten pat, l. 12v.
- ⁶¹ LMAB RS, F43-21163, l. 5v.
- ⁶² VUB RS, F5-F-32413, l. 12v.
- ⁶³ Apie bazilijonų kapelą žinome nedaug. Išliko 1779 m. ir 1782 m. kontraktai, kur skaitome, kad bazilijonai priėmė berniukus mokyti muzikos (vokalinės ir instrumentinės), sutikus jų globėjams. (*Scheda ex parte [...] Tchaddei Plater Capitanei...*, VUB RS, F5-A50-9131-9135, l. 2, 2v, 3, 3v.). Išlikusiame Vilniaus Švč. Trejybės cerkvės ir vienuolyno 1774 m. surašytame inventoriniame sąraše (*Sankt Peterburgo istorijos instituto archyvas*, F52, ap. 1, b. 297, l. 20–21) išvardyti kapelos instrumentai: smuikai, altas (nenaudojamas), violončelės, kontrabosas, obojai, fleitos, trimitai, valtornos, trombonai. Kaip instrumentų savininkai inventoriaus sąraše pateikti trys kapelos nariai smuikininkai: (v. n.) Morozowski, Michał Seidelas, (v. n.) Zaiączkowski. Inventoriaus sąraše taip pat užrašyti vokaliniai-instrumentiniai kūriniai: 1. Kraws (Kraus), 8 mišios, spausdintos natos; 2. Mejor, 6 mišios, spausdintos natos; 3. Rozanski, 2 mišios, 10 balsų; 4. 2 mišios, 9 balsai; 5. 25 mišios, rankraščiai; 6. 5 *requiem*, rankraščiai; 7. 2 *requiem* rusų k.; 8. Kraws (Kraus), 8 litanijos, spausdintos natos, 12 balsų; 9. 9 litanijos, rankraščiai; 10. Konigster, 1 mišparai, spausdintos natos, 19 balsų; 11. Szkrejjer, 1 mišparai, spausdintos natos, 19 balsų; 12. 13 mišparų, rankraščiai; 13. 6 mišparai, rusų k.; 14. 4 mišparai, spausdintos natos; 15. 1 mišparai, 9 balsai; 16. Seder, 5 *Miserere*; 17. D. Pergolesi, *Stabat Mater*, spausdintos natos; 18. 11 *Stabat Mater*, spausdintos natos; 19. Kreyzer, *Offertorium*, spausdintos natos, 9 balsai; 20. Mejor, *Offertorium*, spausdintos natos, 9 balsai; 21. 12 arijų lotynų k.; 22. 1 *Christos voskrese* rusų k.; 23. 4 kanonai; 24. 3 *Salve*; 25. Graf, 6 simfonijos, spausdintos natos; 26. Kraws (Kraus), 6 simfonijos, spausdintos natos; 27. Rycceg, 6 simfonijos, spausdintos natos; 28. 10 simfonijų, seni rankraščiai (Budzinauskienė 2000: 51, 101, 121, 122, 123). Pateiktame sąraše kompozitorių pavardės iškraipytos, tačiau kai kurias galima identifikuoti arba kelti prielaidas: Graf – Christianas Ernstas Grafas (1723–1804); Kraws (Kraus) – Lambertas Kraus OSB (1728–1790); Konigster – Marian Königsperger OSB (1708–1769); Mejor – Josephas Leontius Meyeris von Schauensee (1720–1789); Pergolesi – Giovanni Baptista Pergolesi (1710–1736); Rycceg – Francesco Pasquale Ricci (1732–1817); Seder – Josefas Ferdinandas Norbertas Segeris (1716–1782).
- ⁶⁴ VUB RS, F5-F-32413, l. 10v, 22v, 26, 31v, 41v, 46v, 81v, 87; VUB RS, F5-F-33022, l. 183, 222v, 241, 245, 249.
- ⁶⁵ VUB RS, F5-F-32413, l. 81v; VUB RS, F5-F-33022, l. 184.
- ⁶⁶ Laimos Budzinauskienės teigimu, Šv. Jonų bažnyčioje XVIII a. pabaigoje veikė tuo metu perstatomos katedros kapela (Budzinauskienė 2012: 34).
- ⁶⁷ VUB RS, F5-F-32413, l. 92, 112, 116; VUB RS, F5-F-33022, l. 138v, 152v.
- ⁶⁸ Maria Kałamajska-Saeed, remdamasi *Regestr expensowy Ostrobramski (1781–1821)*, saugomu Basijų karmelitų provincijos archyve Černoje (Lenkija), rašo, kad Tomaszas Szamborskis 1784–1801 m. ėjo Aušros Vartų kapelos vadovo ir dirigento pareigas (Kałamajska-Saeed 1990: 163, 243).
- ⁶⁹ VUB RS, F5-F-33022, l. 77, 98, 130; VUB RS, F4-(A2958)39756, l. 63, 123, 138, 139, 154, 174, 196, 231, 290.
- ⁷⁰ VUB RS, F4-(A2958)39756, l. 24v.
- ⁷¹ Józefas Poznańskis (gimimo ir mirties datos nežinomos) mokėsi Italijoje. 1797 m. buvo priimtas vadovauti Vilniaus katedros orkestrui ir chorui. 1816 m. kartu su Neymałowskiu ruošė J. Haydno oratoriją „Septyni paskutiniai Jėzaus Kristaus žodžiai ant kryžiaus“. Antonis Milleris teigia, kad iš Italijos Poznańskis grįžo su muziku Kajetanu Nagórskiu (Antonchuk 2010: 62).
- ⁷² Kałamajska-Saeed rašo, kad 1818–1819 m. [v. ?] Poznańskis buvo Aušros Vartų vargonininkas. Nežinant vardo, sunku teigti, ar tai ta pati asmenybė, ar tą pačią pavardę turintis kitas muzikas (Kałamajska-Saeed 1990: 163, 243); LVIA, f. 694, ap. 1, b. 144, k. 150, 153, 153v, 156v, 158v, 160v.
- ⁷³ Dirigentas Tadeuszas Neymałowski (Nejmałowski) (†1835) žinomas kaip smuikininkas virtuozas, smuikavimo pedagogas, savo karjerą pradėjęs Wojciecho Romualdo Bogusławskio (1757–1829) laikais, iš pradžių ėjęs teatro orkestro dirigento pareigas; 1802 m. buvo šio orkestro kapelmeistriu. Kaip Vilniaus katedros kapelos senjoras minimas jau 1816 m. 1817 m. Šv. Jonų bažnyčioje diriguojant Neymałowskiui ir Augustui Becui, 120 muzikų profesionalų ir neprofesionalų pirmą kartą atliko Haydno oratoriją „Septyni paskutiniai Jėzaus Kristaus žodžiai ant kryžiaus“. Neymałowski iki mirties ėjo Vilniaus katedros orkestro senjoro pareigas (Antonchuk 2010: 62; Budzinauskienė 1998: 15).
- ⁷⁴ VUB RS, F4-(A2517)35853, l. 1v.
- ⁷⁵ VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2512)35848, l. n. n.; VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 2, 10v, 23v, 28, 29, 35v, 41v, 51v, 52, 60v, 64, 65v, 70, 97v, 108v, 117; VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 215v, 221, 228v.
- ⁷⁶ Po Neymałowskio Vilniaus katedros orkestro kapelmeistriu buvo smuikininkas ir dirigentas Wincenty Borowski (1774–1850). Jo vardas pirmą kartą minimas kalbant apie J. D. Hollando vadovaujamą Vilniaus universiteto studentų orkestrą ir chorą, kuriame Borowski apie 1820 m. griežė smuiku. Uždarius Vilniaus universitetą, Borowski vargonavo Šv. Teresės bažnyčioje. Nuo 1823 m. jis buvo Vilniaus katedros Muzikos komiteto tarybos narys, o 1835 m. pabaigoje išrinktas katedros kapelos senjoru. Palaidotas Bernardinų kapinėse. Nuo 1850 m. Vilniaus katedros orkestro vadovo pareigas ėjo smuikininkas, pedagogas, orkestrų dirigentas ir chorų vadovas Stanisławas Pieszko (†1874), nuo 1841 m. smuikavo katedros kapeloje ir perrašinėjo natos. Pieszko bendradarbiavo su Antakalnio Trinitorių bažnyčios choru ir orkestru, grojo teatro orkestre (Antonchuk 2010: 63; Budzinauskienė 1998: 15; Budzinauskienė 2007: 27; *Vilniaus...* 2010: 379, 444).
- ⁷⁷ VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 104v.
- ⁷⁸ VUB RS, F4-(A2504)35804, l. 86v, 139, 142, 152, 185.
- ⁷⁹ VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 122.

- 80 VUB RS, F4-(A2497)35833; VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 104.
- 81 *Wizyta Kościoła i Klasztoru XX Franciszkanów Wileńskich odbyta odwyznaczzonego X. Alojzego Osieńskiego dnia 30 Miesiąca Grudnia roku 1828, 1828, VUB RS, F5-F-33022, l. 425v; Kronika Kościoła i Klasztoru Wileńskiego XX Franciszkanów [...], 1848, VUB RS, F4-(A2418)35749, l. 1v.*
- 82 VUB RS, F4-(A3843)36424, l. 47.
- 83 VUB RS, F5-F-33022, l. 73.
- 84 VUB RS, F4-(A2958)39756, l. 34, 56v, 79v.
- 85 LVIA, f. 694, ap. 1, b. 144, l. 156.
- 86 VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2512)35848.
- 87 VUB RS, F4-(A2513)35849.
- 88 VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2512)35848; VUB RS, F4-(A2494)35830, k. 29, 65v, 97v; VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 228v.
- 89 VUB RS, F4-(A3843)36424, l. 39.
- 90 Ten pat, l. 178v, 202v.
- 91 VUB RS, F5-F-33022, l. 223v, 241v; VUB RS, F5-F-32413, l. 40v, 41v.
- 92 VUB RS, F5-F-33022, l. 80, 76v.
- 93 RS, F4-(A2958)39756, l. 28v, 49, 53.
- 94 Ten pat, l. 231.
- 95 LVIA, f. 694, ap. 1, b. 144, l. 158v, 160v.
- 96 Ten pat, l. 123.
- 97 Ten pat, l. 91.
- 98 VUB RS, F4-(A2517)35853, l. 1v, 16v, 36v.
- 99 VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2512)35848.
- 100 VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2512)35848; VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 23v, 60v.
- 101 VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 185.
- 102 VUB RS F4(A3822)36405, l. 128v, 139v, 133.
- 103 Ten pat, l. 139, 142.
- 104 LVIA, f. 694, ap. 1, b. 144, l. 134, 153.
- 105 VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2512)35848.
- 106 VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2512)35848.
- 107 VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 104v.
- 108 VUB RS, F5-F-33022, l. 74.
- 109 LVIA, f. 694, ap. 1, b. 144, l. 156v.
- 110 VUB RS, F4-(A2517)35853, l. 20.
- 111 VUB RS, F4-(A2513)35849.
- 112 VUB RS, F4-(A2512)35848.; VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 28; VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 64.
- 113 VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 122.
- 114 RS, F4-(A2958)39756, l. 63, 84v.
- 115 VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 196v.
- 116 VUB RS, F43-21163, l. 13, 16.
- 117 VUB RS, F5-F-33022, l. 75v, 78.
- 118 VUB RS, F4-(A2958)39756, l. 37, 41v.
- 119 VUB RS, F5-F-33022, l. 215v.
- 120 VUB RS, F4-(A2958)39756, l. 40.
- 121 VUB RS, F4-(A2513)35849, VUB RS, F4-(A2512)35848.
- 122 VUB RS, F4-(A2512)35848, VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 35v, 70.
- 123 VUB RS, F43-21163, l. 5, 5v; VUB RS, F5-F-32413, l. 21.
- 124 VUB RS, F43-21163, l. 8, 10, 12, 105; VUB RS, F5-F-32413, l. 37, VUB RS, F5-F-33022, l. 183, 228; VUB RS, F43-21163, l. 14, 16, 18; VUB RS, F4-(A2958)39756, l. 24v, 154.
- 125 VUB RS, F4-(A2513)35849.
- 126 Ten pat; VUB RS, F4-(A2512)35848.
- 127 VUB RS, F4-(A2512)35848.
- 128 1774–1798 m. Šv. Ignoto šventovėje ir buvusiame jėzuitų vienuolyne veikė Vilniaus kunigų seminarija.
- 129 VUB RS, F5-F-33022, l. 5v.
- 130 VUB RS, F5-F-32413, l. 10v.
- 131 Ten pat, l. 10v, 22v, 26, 31v, 41v, 46v, 81v, 87; VUB RS, F5-F-33022, l. 183, 222v, 241, 245, 249.
- 132 VUB RS, VUB RS, F4-(A3822)36405, l. 107v.
- 133 VUB RS, F4-(A3843)36424, l. 35v, 42, 129v, 152v.
- 134 VUB RS, F5-F-33022, l. 224, 239v; VUB RS, F5-F-32413, l. 40v, 41, 41v; VUB RS, F43-21163, l. 12, 11v.
- 135 VUB RS, F43-21163, l. 7v.
- 136 Ten pat, l. 7v.
- 137 VUB RS, F4-(A3822)36405, l. 16, 16v, 39v; VUB RS, F4-(A3843)36424, l. 17v, 25.
- 138 VUB RS, F5-F-33022, l. 239v.
- 139 VUB RS, F5-F-32413, l. 62, 65, 67; VUB RS, F5-F-33022, l. 199, 200v, 201v, 202, 204.
- 140 VUB RS, F5-F-32413, l. 122, 124, 124v.
- 141 VUB RS, F4-(A3822)36405, l. 81; VUB RS, F4-(A3816)36401, l. 10.
- 142 VUB RS, F5-F-33022, l. 105, 106, 106v, 109v, 110, 111.
- 143 VUB RS, F4-(A2465)35804, l. 507v.
- 144 VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 139.
- 145 VUB RS, F4-(A2513)35849.
- 146 VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 86v, 142.
- 147 VUB RS, F5-F-32413, l. 50, VUB RS, F5-F-33022, l. 213.
- 148 LVIA, f. 694, ap. 1, b. 144, l. 150.
- 149 VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2512)35848.
- 150 Ten pat; RS, F4-(A2513)35849, VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 2, 41v.
- 151 Ten pat, l. 108v, VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 221.
- 152 Ten pat, k. 152.
- 153 VUB RS, F4-(A3822)36405, l. 58.
- 154 Ten pat, l. 76.
- 155 VUB RS, F5-F-32413, l. 41v.
- 156 VUB RS, F4(A2958)39756, l. 42v.
- 157 LVIA, f. 694, ap. 1, b. 144, l. 63v.
- 158 VUB RS, F4-(A2517)35853, l. 31.
- 159 VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2512)35848.
- 160 Ten pat.
- 161 VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 154, 156v.
- 162 Ten pat, l. 99v.
- 163 VUB RS, F4-(A3822)36405, l. 103.
- 164 Ten pat, l. 16, 39v, 76.
- 165 Ten pat, l. 107v.
- 166 VUB RS, F5-F-32413, l. 10.
- 167 VUB RS, F4-(A2512)35848; VUB RS, F4-(A2513)35849.
- 168 VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 52.
- 169 VUB RS, F4-(A2513)35849.
- 170 VUB RS, F5-F-33022, l. 18v.
- 171 Ten pat, l. 21v.
- 172 Ten pat, l. 27v.
- 173 Ten pat, l. 28v.
- 174 Ten pat, l. 36v.
- 175 Ten pat, l. 38v.
- 176 VUB RS, F5-F-33022, l. 48, 67, 69.
- 177 Ten pat, l. 1, 1v, 2v.
- 178 Ten pat, l. 3.
- 179 Ten pat, l. 6, 9.
- 180 Ten pat, l. 15.
- 181 *Litwa. Prowincja OO. Franciszkanów. Uzupełnienie do tomu V-go. Zebrzał O. Alojzy Karwacki, franciszkanin W. XX, Biblioteka Narodowa, mf. 14425, s. 31, 36, 44.*

- 182 *Inwentarz Wilenski iako Kosciola*, VUB RS, F4-(A3862)36467, l. 145v.
- 183 VUB RS, F4-(A2517)35853, l. 17.
- 184 VUB RS, F4-(A2497)35833.
- 185 VUB RS, F4-(A2513)35849.
- 186 Ten pat.
- 187 *Kronika Kościoła i Klasztoru Wilenskiego XX Franciszkanów położonego w Dyecezyi Wilenskiej Guberni Wilenskiej Powiecie Wilenskim Dekanacie M. Wilna Parafii S-o Jańskiej*, 1848, VUB RS, F4-(A2418)35749, l. 1v, 2v.
- 188 VUB RS, F4-(A2513)35849.
- 189 VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 182.
- 190 VUB RS, F4-(A2497)35833.
- 191 VUB RS, F4-(A2516)35852.
- 192 Ten pat.
- 193 Ten pat.
- 194 Ten pat.
- 195 Ten pat.
- 196 Ten pat; VUB RS, F4-(A2513)35849.
- 197 VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 58; VUB RS, F4-(A2497)35833; VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 72.
- 198 VUB RS, F4-(A2513)35849.
- 199 VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 148, 167, 192v, 215v.
- 200 VUB RS, F4-(A2497)35833, VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 75, 92.
- 201 *Wiadomość w mieście Wilnie, o uroczystościach i processjach, obchodzonych w Kościołach parafialnych, przy Klasztorach i Kaplicach Rzymsko Katolickich*, 1840, LVIA, f. 694, ap.1, b. 1428, l. 1–5v.
- 202 Būdininkais (lenk. *budniki*) vadinami žmonės, užsiimantys įvairiais amatais miško ūkyje: dervos, potašo, deguto, medžio anglių gamyba. Kalbant apie procesiją, greičiausiai turimas galvoje ne būdininko amatas, o žmonės, kurie garsiai skelbdavo (lenkiškas žodis *budzić* gali reikšti žadinimą) apie artėjančią procesiją.
- 203 VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 58; VUB RS, F4-(A2497)35833, VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 72.
- 204 VUB RS, F4-(A2517)35853, l. 11v.
- 205 VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2512)35848.
- 206 Ten pat; VUB RS, F4-(A2513)35849; VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 10v, 51v, 83, 117, 215v; VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 148, 167, 192v.
- 207 VUB RS, F4-(A2497)35833; VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 92.
- 208 VUB RS, F4-(A2512)35848.
- 209 Ten pat; VUB RS, F4-(A2513)35849.
- 210 VUB RS, F4-(A2494)35830, l. 23v, 60v; VUB RS, F4-(A2512)35848.
- 211 F4-(A3822)36405, l. 59.
- 212 VUB RS, F4-(A2504)35840, l. 139; VUB RS, F4-(A2497)35833; VUB RS, F4-(A2513)35849.
- 213 Ten pat.
- Expensa*, 1780–1785, VUB RS, F5-F-32413.
- Inwentarz Generalny Klasztoru XX-ty Franciszkanow Wilenskich [...] Sporządzony Roku Wielkiego Jubileuszu 1826*, VUB RS, F4-(A2465)35804.
- Inwentarz Wilenski iako Kosciola*, 1675, VUB RS, F4-(A3862)36467.
- Kronika Kościoła i Klasztoru Wilenskiego XX Franciszkanów położonego w Dyecezyi Wilenskiej Guberni Wilenskiej Powiecie Wilenskim Dekanacie M. Wilna Parafii S-o Jańskiej*, 1848, VUB RS, F4-(A2418)35749.
- Książka rozchodowa Klasztoru Xięży Franciszkanów Wilenskich sporządzona dnia pierwszego Czerwca 1833 r.*, 1833–1835, VUB RS, F4-(A2517)35853.
- Księga na zapisywanie Przychodu i rozchodu pieniędzy Klasztoru Wilenskiego Księży Franciszkanow 1848 roku sporządzona*, 1848–1856, VUB RS, F4-(A2504)35840.
- Księga od 1-o Lutego, R-u 1839 Dla Expensora do Zapisywania Szczegółowych wydatków Konwentu Wilen. Franciszkanów*, 1839–1845, VUB RS, F4-(A2513)35849.
- Księga Rozchodów Klasztoru Serafinskiego Sporządzona w R-u 1831 M-ca Października Dnia 20*, 1831–1832, LMAVB RS, F318-12812.
- Księga Rozchodów pieniężnych Konwentu Wilenskiego księży franciszkanów od dnia 1go Października 1853 roku do dnia [...]*, 1853–1856, VUB RS, F4-(A2497)35833.
- Księga zawierająca z jednej strony Przychod, a z drugiej Rozchod Pieniędzy klasztoru Wilenskiego Xięży Franciszkanow sporządzona 1839 Roku*, 1839–1848, VUB RS, F4-(A2512)35848.
- Litwa. Prowincja OO. Franciszkanów. Uzupełnienie do tomu V-go. Zebrał O. Alojzy Karwacki, franciszkanin W. XX, Biblioteka Narodowa, mf. 14425.*
- Opisanie Stanu Kościoła Klasztoru Folwarków, Kamienic, Placow i Calego Funduszu XX Franciszkanów Wilenskich w Czasie Wizyty Generalney [...] Ru 1804 Mca Octobra 30 dnia Sporządzone*, 1804, VUB RS, F57-B53-19.
- Regestra Expensarum Conventus Vilnensis [...]*, 1789–1803, VUB RS, F4-(A2958)39756.
- Regestra Expensori [...]*, 1824–1847, VUB RS, F4-(A4910)38054.
- Regestr Kapelistów Antokolskich*, VUB RS, F4-4096.
- Regestr Kupioney Cegły y Wapna [...]*, 1779–1789, VUB RS, F4-(A2515)35851.
- Regestr rozchodu pieniędzy na Klasztorne potrzeby*, 1845–1849, VUB RS, F4-(A2494)35830.
- Registra Acceptorum et*, 1758–1763, VUB RS, F4-(A3822)36405.
- Registra Expansarum Conventus Vilnensis Sanctae Mariae [...]*, 1670–1676, VUB RS, F4-(A3843)36424.
- Rękopisy W. Zahorskiego*, XIX–XX a., LVIA, f. 1135, ap. 8, b. 10.
- Scheda ex parte [...] Tchaddei Plater Capitanei [...]*, VUB RS, F5-A50-9131-9135.
- [*Vilniaus pranciškonų vienuolyno aukų registracijos knyga*], 1778–1789, LMAVB RS, F43-21163.
- [*Vilniaus Švč. Trejybės cerkvės ir vienuolyno inventoriaus sąrašas*], 1774, Sankt Peterburgo istorijos instituto archyvas, F52, ap.1, b.297 l. 20-21.
- Wiadomość w mieście Wilnie, o uroczystościach i processjach, obchodzonych w Kościołach parafialnych, przy Klasztorach i Kaplicach Rzymsko Katolickich*, 1840, LVIA, f. 694, ap.1, b. 1428.
- [*Wilno. Klasztor. Rachunki ze służbą klasztorną*], 1769–1803, VUB RS, F4-(A3816)36401.
- Wizyta Kościoła i Klasztoru XX Franciszkanów Wilenskich odbyta odwyznaczonego X. Alojzego Osiniego dnia 30 Miesiąca Grudnia roku 1828*, 1828, VUB RS, F57-B53-1, l. 425v.

Šaltiniai

- Accepta Mensis Octobris, 1781–1789, VUB RS, F5-F-33022.
- Archiwum JXX Franciszkanow Klasztoru Wjmeu Xiędza Bonawentury Nossewicza Patra Prowincyi y Kaznodziej Katedry Wilenskiej, przezemnie Niżej Podpisanego na nowo w Roku 1826 uporządkowane y na Oddziałow Jedenaście podzielone jako to*, 1826, LMAVB RS, F18-194.

Wizyty funduszów Duchowieństwa świeckiego i zakonnego płcioboiicy M. Wilna za rok 1828-my, 1828, VUB RS, F57-B53-1.
Xiązka dla Exaktora Wileńskich Franciszkanów do zapisywania Przychodu Pieniężnego służąca, z przeciwnej zaś strony Wydatek tegoż Przychodu wskazująca [...], 1830–1838, VUB RS, F4-(A2516)35852.

Книга прихода и расхода денег по Виленскому монастырю за 1810-1818 з., 1810–1818, LVIA, f. 694, ap. 1, b. 144.

Literatūra

Antonczyk Wiktoryia, *Polskie środowisko muzyczne Wilna w latach 1795–1863* [rankraštis], Warszawa: Katedra muzykologii Wydziału historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, 2010.
Bartoszewicz Julian, Księga protokołów franciszkańskich Prowincji ruskiej od r. 1625–1650, in: *Pismo zbiorowe Wileńskie na rok 1862. Wydał Jan ze Śliwina*, Kirkor Adam Honory (ed.), Wilno: Drukarnia A. H. Kirkora, 1862, s. 392–409.
Brensztejn Michał, *Zarys dziejów ludwisarstwa na ziemiach b Wielkiego Księstwa Litewskiego*, Wilno: Księgarnia Stowarzyszenia Nauczycielstwa Polskiego, 1924.
Budzinauskienė Laima, XIX amžiaus Vilniaus bažnytiniai muzikos kolektyvai, in: *Istorija. Mokslo darbai*, 2012, t. 88, p. 32–36, <http://www.istorijoszurnalas.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=469&Itemid=451> [žiūrėta 2016-10-31].
Budzinauskienė Laima, Lietuvos bažnytinių kapelų vadovų ir narių kūrybinė veikla (XVIII a. pabaiga–XIX a. I pusė), in: *Menotyra*, 2007, Nr. 1, p. 25–31.
Budzinauskienė Laima, *XVIII a. pabaigos–XIX a. Lietuvos bažnytinės kapelos. Veikla ir repertuaras*, daktaro disertacija, Vilnius: LMTA, 2000.
Budzinauskienė Laima, Vilniaus katedros ir Viešpaties Jėzaus (Trinitorių) bažnyčios kapelos, in: *Menotyra*, 1998, Nr. 4, p. 11–19.
Dacevič Alicja, Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangu bažnyčios Stanislovo ir Stefano Krukovskių firmos vargonai ir jų likimas, in: *Pranciškonai Lietuvoje XX a. Šviesa spindi tamsoje, Studia Franciscana Lithuanica / 3*, sud. M. A. Dettlaff OFM Conv., Vilnius: Aidai, 2011, p. 72–94.
Dettlaff OFM Conv. Marek Adam, Pranciškonų pradžia Lietuvoje XIII–XV amžiuje, in: *Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraštis*, t. XXXVI, Seria A, 2012, p. 15–24, <<http://www.lkma.lt/site/archive/metraštis/T.36/T.36-15-24.pdf>> [žiūrėta 2017-01-14].
Dettlaff OFM Conv. Marek Adam, Mažesniųjų brolių konventualų vienuolynas Vilniuje 1919–1934 m., in: *Pranciškonai Lietuvoje XX a. Šviesa spindi tamsoje, Studia Franciscana Lithuanica / 3*, sud. M. A. Dettlaff OFM CONV, Vilnius: Aidai, 2011, p. 38–62.
Dettlaff OFM Conv. Marek Adam, *Bracia Mniejsi Konventualni w Wilnie do 1864 roku*, daktaro disertacija, Warszawa: Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2006.
Gučas Rimantas, *Lietuvos vargonai. Katalogas*, Vilnius: Petro ofsetas, 2009.
Ilgiewicz Henryka, Vilniaus mokslo bičiulių draugijos (1907–1939) biblioteka: komplektavimas ir formų raida, in: *Knygotyra*, 2011, t. 57, p. 217–234, <<http://www.zurnalai.vu.lt/files/journals/51/articles/1502/public/217-234.pdf>> [žiūrėta 2017-01-14].

Ilgiewicz Henryka, *Societates Academicae Vilmenses: Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Wilnie (1907–1939) i jego poprzednicy*, Warszawa: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 2008.

Kałamajska-Saeed Maria, *Ostra Brama w Wilnie*, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1990.

Kantak Kamil, Miscellanea. Najważniejsze rękopisy franciszkańskie bibliotek wileńskich podał X. Dr. Kamil Kantak, in: *Ateneum Wileńskie: czasopismo naukowe poświęcone badaniom przeszłości ziem W.X. Litewskiego*, R. 5, Wilno: Wydawnictwo III Wydziału Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie, 1928, p. 1–10.

Karwacki OFM Conv. Alojzy, *Materiały do historii Prowincji Litewskiej OO. Franciszkanów*, Essen: 1997, t. 6.

Krzywoń Justyna, *Antoni Szuniewicz-pedagog, kompozytor i działacz muzyczny* [magistro darbas, rankraštis], Częstochowa: Wyższa szkoła pedagogiczna w Częstochowie, Instytut wychowania artystycznego, Zakład teorii i pedagogiki muzycznej, 1988.

Łyjak Wiktor, Organy w kościołach franciszkanów konwentualnych. Część druga, in: *Studia Franciscana*, S. B. Tomczak (ed.), Poznań: OO. Franciszkanie, 2003, t. 13, p. 375–455.

Maciejewski Tadeusz, Kultura muzyczna franciszkanów konwentualnych w świetle wizytacji O. G. Caputo i kilku innych źródeł z początku XVII wieku, in: t. 2, cz. 2: *Franciszkanie w Polsce XVI–XVIII wieku*, red. Henryk Gapski, Celestyn Stanisław Napiórkowski [seria: *Zakony franciszkańskie w Polsce, red. Kłoczowski Jerzy*], Niepokalanów: Wydaw. Ojców Franciszkanów, 2003, p. 231–265.

Maciejewski Tadeusz, Obraz kultury muzycznej franciszkanów polskich u schyłku XVI wieku i na początku XVII, in: *Zeszyty Naukowe Akademii Muzycznej im. S. Moniuszki (Gdańsk)*, J. Krassowski (ed.), Gdańsk: Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki, 1986, t. XXV, p. 103–165.

Malko Wanda, Biografie kompozytorów częstochowskich. Antoni Szuniewicz, in: *Almanach Częstochowy*, M. Tomasz (ed.), Częstochowa: Wydawnictwo Towarzystwa Przyjaciół Częstochowy, 1989, p. 21–29.

Manys Bernadetta, *Uroczystości rodzinne w Wilnie w czasach Augusta III (1733–1763)*, daktaro disertacija, Poznań: Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, 2012, <<https://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=7&cad=rja&uact=8&ved=0CEUQFjAG&url=https%3A%2F%2Frepozytorium.amu.edu.pl%2Fjspui%2Fbitsream%2F10593%2F2392%2F1%2FPoprawiony2.pdf&ci=B0qZVaH9JsfEUYC8uogK&usq=AFQjCNHSz138D4A6gU718zGTdRBDDh3waA>> [žiūrėta 2017-01-25].

Modliwa do Boga. Zbiór utworów chóralnych Antoniego Szuniewicza, OSPE A. Chałupka (ed.), Jasna Góra-Częstochowa: 2001.

Paknys Mindaugas, Vargonų meistrai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, in: *Menotyra*, 2001, Nr. 2, p. 51–61.

Pietrzyk Antoni KS, *Działalność organmistrzowska Stanisława i Stefana Krukowski (1879–1963)* [daktaro disertacija, rankraštis], Lublin: Instytut muzykologii, Katolicki Uniwersytet Lubelski, 1988.

Povilionis Girėnas, *Vėlyvojo baroko vargondirbystės menas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje*, Vilnius: Vargonų paveldo centras, 2013.

Povilionis Girėnas, *Vargondirbystės menas Lietuvoje: nuo baroko iki klasicizmo. Vargonų katalogas. XVII a.–XIX a. pirmoji pusė*, Vilnius: Savastis, 2009.

- Rowell Stephen, Christopher, Pranciškonų (konventualų) ordino įsitvirtinimas Lietuvoje XV a.: Vilniaus pavyzdys, in: *Pirmieji pranciškonų žingsniai Lietuvoje. XIII–XVII a., Studia Franciscana Lithuanica / 1*, sud. D. Baronas, Vilnius: Aidai, 2006, p. 32–53.
- Słownik muzyków polskich*, J. M. Chomiński (ed.), Kraków: Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, [1964–1967], t. 1–2.
- Sprawozdanie ze stanu Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie w roku 1914*, Wilno: Nakładem Towarzystwa Przyjaciół Nauk, 1915.
- Strzelec Iwona, *Antoni Szuniewicz-kompozytor, organista. Dyrygent i pedagog*, magistro darbas, Češtochowa: Wyższa szkoła pedagogiczna w Češtochowie, Wydział wychowania artystycznego, Instytut muzyki, 2002.
- Vilimas Jonas, *Grigališkojo choralo tradicijos bruožai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. XV–XVIII amžių atodangos ir rekonstrukcijos bandymas*, daktaro disertacija, Vilniaus: Vilniaus universitetas, 2012.
- Vilniaus Bernardinų kapinės 1810–2010*, sud. V. Girininkienė, Vilnius: Versus aureus, 2010.
- Zgliński Marcin, Budownictwo organowe na terenie dawnego Wielkiego Księstwa Litewskiego do około 1850 roku w świetle najnowszych badań, in: *Muzyka*, 2003, t. XLVIII, Nr. 3, p. 65–97.
- Żwirak Robert, KS, *Religijna twórczość kompozytorska Antoniego Szuniewicza (1911–1987)*, magistro darbas, Lublin: Instytut muzykologii, Katolicki Uniwersytet Lubelski, 1999.

Summary

It is the separate musicological work for musical activities the Franciscan Vilnius Convention analysis which it has not been prepared yet.

The flaws of music manuscripts led to make the investigation of written sources of the Vilnius Franciscan Order, namely income and expense registration books. At this time, a large amount of them are protected by the Vilnius University Library in Department of Manuscript, some books by Lithuanian Academy of Sciences in the Library of Wroblewski in Department of Manuscript and in the Historical Archives of Lithuanian State.

It is hoped, if it will be found the financial books that disappeared after the Second World War. Hereby, it may be found the first half of the seventeenth century manuscripts, which were in the Franciscan monastery in the nineteenth century.

Most information comes from the second half of 17th c., the second half of the eighteenth century and from the first half of 19th century.

The article presents the history of Vilnius Franciscan convent and it is the devastation and also the Franciscan Studies of musical activity, byway not supported or relying on the Vilnius Franciscan Order of revenue and expenditure of the registration books.

Using the Franciscan Order of the financial books as the primary source of information which are consisted of the organists list of the Vilnius Franciscan church with the names of the musicians, surnames and the dates of duties. The financial books of the Vilnius Franciscan Order provide information about the duties of organist.

The registration books of income and expense are listed of the choirs' Minorities members in Vilnius, their leaders and their groups which had been invited as individual by once or more and for a longer period of time. In the Franciscan St. The Virgin Mary Assumption church in Vilnius played not only a local band, but also the Basilian in Vilnius, militaries, the choirs of St. Johns church and even the third army of regiment drummers.

The information about the quantity and composition of the choirs which played in the Franciscan church has been found a very little, but the written sources indicate that the choir in the Franciscan St. The Virgin Mary Assumption church in Vilnius had the professional staff which it played in the Franciscan and other churches.

The information has been found in the registration books of income and expense that the Franciscan brothers sang not only in their monastery, but also beyond. Mostly their prayers had been about the dead.

The found information in the book of income and expense is confirmed the cost of Corpus Christi, for the St. Casimir Jagiellon and St. Mark of the processions in honor which held on the position of the Gregorian chant and the polyphonic singing tradition of the Blessed Franciscan life in Vilnius of Virgin Mary of the Assumption Church.

In the article is written about the usage of bells and their price list of those services.

The found information complements the image of musical life of the Lithuanian Franciscan provincial center, also the Vilnius Franciscan monastery and the church, and it are enriched the Vilnius religious life and images of the second half of the seventeenth century, and the second half of the eighteenth century, and the first half of the nineteenth century.

It is a really broad and relevant theme of the music activities in the Lithuanian church in the seventeenth century.